

Dönemeyenler

Topraklarında doğup büyümeğe de öyle has ev olur ki, yerlisine oynadığı oyunu esirgemez İstanbul; kucakındayken bunaltan her mereti, uzağındayken bir bir arar. Başka ülkelerden gelip yolu bir sebepten İstanbul'a düşenlerin, efsunundan çıkamayıp evini şaşanların gözünden baktık şehre.

Yazı ZEYNEP YAPAR Fotoğraf EKİN ÖZBIÇER

MİMARİSİYLE ONU BİR BAŞKA DÜNYAYA ÇAĞIRAN SALT GALATA

RUTUBET ELİ DEĞMİŞ DUVARLARIYLA BÜYÜK VALİDE HAN

ELBİSE: İPEKYOL, MAKYAJ: BEDİRHANAYDIN

SALT'IN DİNGİN RENKLERİNDE SÖKUNET ARAYIŞI

UÇAN HALIYLA GELMİŞ MİSALİ...

JOYCE KONG

Koreli. Şehri ilk ziyaret ettiği 2 Ağustos 2015 tarihinden beş ay on bir gün sonra, 13 Ocak 2016'da taşınmış İstanbul'a.

Konakladığı ev, Galata Kulesi'ne bakıyormuş. Absürd derecede ağır bavullarını iki kat yukarı taşınmasına yardım edip, teşekkür bile beklemeden merdivenleri sessizce inen yabancılarla karşılaşmış ilk. Minnet duymuş. Kaldığı yerin köşesindeki dükkandan alışveriş yaptığında, cebindeki parası çıkışmayınca, "üstünü yarı verirsin" demişler. Şaşırılmış. Sokaktaki başıboş kedilere, köpeklere dikkat kesilmiş sonra. "Ne kadar iyi, bakımlı görünüyordu çoğu. Onlara gösterilen ilgi ve sevgi, bana bu şehrin insanlarının eşsiz derecede cömert ve nezaket sahibi olduğunu bir kez daha gösterdi." İstanbul'da karşılaştığı el yapımı halı ve kilimlere kelimenin tam anlamıyla vurulmuş Joyce. Tutkusu bir girişime dönüşmüş; İstanbul'da tanıştığı, soraadan iş ortağına dönüşen arkadaşlarıyla Revival Rugs'ı kurmuşlar. Kalmış burada. "Bugün halı ve kilimlərimizin esas kaynağı, markamızın doğduğu yer, Türkiye" diyor. Fırçalanmış keçi tüyünden yassı dokuma Siirt halılarını, zanaatı desenlerinde saklı tıknaz Kars halılarını, ince ince düğümlemiş şatafathı Samsunlu Ladik hazinelerini keşfederken duyduğu heyecanı anlatıyor. "Direkt tüketici ile çalışıyoruz. Merkezimiz ve depomuz Kaliforniya eyaletindeki Oakland'da, ancak ben Türkiye'deyim, halı ve kilimlerin olduğu yerde."

Onun için İstanbul demek Boğaz demek. "Bu kadar görkemli bir su yolu

üzerinde konumlanan bu büyüklükte bir başka şehir var mı... Güzelliğin böylesi kolay ulaşılabilir olmasını insan psikolojisi üzerindeki etkisi yadsınır mı... Maviliğin parıltısını izlemenin bile meditatif bir yanı var." İstanbul'dan uzak olduğunda en çok Şişhane'deki evini özleyiyor Joyce. "Seul'de etrafımızda sadece yeni binalar var. Ahşap aksanları olan, yüksek tavanlı, pervazlarındaki taç oymaları gibi yüzyıllardan kalma mimari detaylara sahip bir evde yaşama şansı bulunak paha biçilemez. Hem ustaların şehri burası, zanaata erişim var. Bunu ilk geldiğimde, standart ölçülerin dışında bir karyolaya ihtiyaç duyduğunda anladım. Ben çizdim, bir marangoz yaptı, ucuz." İlk geldiğinde, ne altı ay sonra Galata'nın yan komşusu Şişhane'de yaşıyor olacağını biliyormuş ne de taşındığı evde ne kadar kalacağını. "Üç buçuk yıl oldu" diyor. Şimdilik bir yere de gitmiyor, buralarda. Kilim peşinde, Anadolu'da. Sanatın ve sükunetin, mimarinin ve manzaranın ardında, Salt Galata'da. 17. yüzyılda Kösem Sultan tarafından yaptırılan, geçmişte kervanları ağırlayan, rutubetin yavruağzı, petrol yeşili duvarlarına ressam gibi fırça çaldığı Büyük Valide Han'da; tarihiyle, kalabalığıyla, rahiyasıyla, lisanyla hello'dan selamün aleyküm'e bir küçük İstanbul'da, ilham avında...

@revival_rugs

YELDEĞİRMENİ MUHTARI //

INEZ PISO

Hollandalı. İstanbul'a ilk kez. "Anne, ben barbar mıyım?" temalı on üçüncü İstanbul Bienali'ni görmek için 2013 Eylül'ünde gelmiş. O

sıralar Madrid'de yaşayan sanat küratörü, Bienal'de tanıştığı yerli sanatçıların Gezi sonrası hislerinden, çıkmazlarından etkilenmiş. "Şehirde kendilerini nasıl konumlandıracaklarını bilemiyorlardı. Her şey bir yeniden tanımlanma döneminden geçiyordu; sanat

enstitülerinin rolleri, şehir planlamasının geleceği... Merkez Taksim olarak kalacak mıydı?..." İstanbullunun dâimi özeleştirisi halinde, ahvalini sürekli değerlendiren yapısı ona fazlasıyla tesir etmiş. "İnsanlar bu şehirde mazisi olan bir dükkanı kapayıp, yerine bir mağaza

zincirinin şubesinin açılmasına da tepki veriyor. Çok şaşırtmıştı bu ilgi, şehirle olan bu ilişki beni. Hâlâ bu durumun çok özel olduğunu düşünüyorum." 5 Temmuz 2017'de İstanbul'a taşınmış Inez PISO. Havaalanından direkt bugün de yaşadığı yere, Kadıköy'ün Yeldeğirmeni

mahallesine gelmiş. Evini kiraladığı çocukla Ayrılık Çeşmesi durağında buluşmuş. “Karakolhane caddesine götürdü beni. Vegan bir restoran ve çay içilen yerler, buraların gece yarısına kadar açık oluşu dikkatimi çekti. Şehrin homurtusu, insanların sohbeti, çay kaşığının bardağın beline vuran sesi, bir senfoni gibiydi... Bavulumu eve bıraktıktan sonra ev sahibi, beni arkadaşlarının evine davet etti, ‘tamam’ dedim. Varmıca, ayakkabılarımızı çıkarıp girdik eve. Bir kitap karıştırıyorlardı; Argo Sözlüğü. Manita’nın ne demek olduğunu, İstanbul’a geliş amacını Türkçe ifade etmeyi o gece, orada öğrettiler bana: Türkiye’ye çağdaş sanat hakkında araştırma yapmaya geldim.” Inez’in bugün, aralarında 1940’larda basılmış bir versiyonunun da olduğu Türkçe argo sözlük koleksiyonu var. “Burada kalıcı olduğumu, evimde bir kütüphane kurmaya başlayınca anladım” diyor. “Bir yere varıp dilini öğrenmek istiyorsam kalıcıyım. Burada aldığım bir tüp diş macununu burada bitirmişsem zaten kalmışım.” Inez, şu sıralar “tercüme edilemeyenler”, tercümede yiten ya da eksilen kelimeler üzerine araştırma yapıyor. Sanatçı Nihat Karataşlı ile yürüttükleri, “hüzün” kelimesi hakkında bir çalışmaları var. “Kimilerine göre kelime, tam anlamıyla çevrilemez. Hüzünün ne anlama geldiğini, farklı dillerde nasıl ifade edilebileceğini anlamamıza yarayacak bir yapay zeka programı üzerine çalışıyoruz; Koç Üniversitesi ve Mondriaan Fund’ın desteğiyle disiplinlerarası bir sanat projesi üretiyoruz.” Unutulan arşivleri farklı perspektiflerden yeniden

ele alıp bilgi akışımın devamını sağlamayı amaçlayan Arşivden Sonra? platformu için de aktif olarak çalışıyor Inez.

İstanbul’da en sevdiği yer, Yeldeğirmeni’nde. Hemdat İsrail Sinagogu’nun yanındaki pasaj. “Duvarlarında hep bir sergi var; graffiti’ler, posterler, şiirler, sözler. Pastel renkli bir boyayla var olan işlerin üstü her ay sıvanıyor, sonra birileri gelip yerlerine yenisini yazıp çiziyor. Her geçenin ziyaret edebildiği, yaratıcıları anonim bir açık hava sergisi.” Durduğu yere göre değişen diğer yaka, “karşı” kavramını; camlarını, arabesk ya da trap şarkıları son ses açan, varış yeri olmayan arabaların voltasını; piercing’li hipster arkadaşlarının evinde perde yok diye onu eleştirmesini; tatlı kuru üzüm katılan midye dolmaya limon sıkılıp yenmesini pek İstanbul’a dair buluyor Inez. Basım merkezleri, marangozu, lazer kesim yapan ustası aracılığıyla bir sanat projesinin, örneğin Yeldeğirmeni gibi bir mahallede başlayıp tamamlanmasına olanak kılan şehrin dinamizmini ve üreticiliğini buraya has buluyor, çok seviyor. Doğup büyüdüğü Amsterdam’daki ozalit dükkanları saat 17:00 dedin mi kepenk kaparken ve bu esnemez bir kuralken, yaşadığı mahallede, esnafla gece yarısı ozalit dükkanı açtıracak hatır ilişkisi kurabildiği yer İstanbul. “İstanbul kazan, ben kepeç. Şimdi nereye gitsem, kazanımı özlüyorum.”

@inezpiso

BİR GÜZEL KADIKÖYLÜ, FAHRIYE KAFE

YELDEĞİRMENİ’NDE BİR PASAJDA, İNEZ’İN FAVORİ AÇIK HAVA SERGİSİ SİMİTÇİYİ AĞIRLARKEN...

KAOSA VE HER ŞEYE RAĞMEN

ULLI ALLMENDINGER

Alman. 2002 yılında, o zamanlar New York merkezli bir gazeteciyken, şehrin güncel sanat sahnesini yazmaya gelmiş İstanbul'a. İşin yanı sıra gönül meselesiymiş biraz da. Sonradan evlendikleri Türk erkek arkadaşını ziyaret etmiş Ulli. "Bir ay kaldım. Görev için geldiğimden şehri ve yaratıcı ortamlarını tanıma fırsatım oldu. O sürenin sonunda âşık olmuştum İstanbul'a. Eski Beyoğlu'na, sanatçıların müdavimi

geleneksel Çin tıbbi üzerine yüksek öğrenimlerini tamamladıklarında, elzem bir kararın eşğine gelmişler: "Ya Amerika'da bir hayat kuracaktık ya da her ikimizin ailesine de yakın bir yere taşınacaktık." O yılın Kasım ayında, pastırma yazında, karı-koca, iki köpekleri ve on bir yılda biriken tüm eşyalarıyla gelmişler İstanbul'a. "Yeni ve geniş Türk aileme yaptığımız ziyaretler sağolsun, ilk günlerim yoğunlaştırılmış Türk dili ve kültürü dersleriyle geçti. Boşanmış olsak da eski eşimin ailesini hâlâ Türkiye'deki ailem olarak kabul ederim.

yıldır Moda'da yaşıyor. Ayurvedik wellness danışmanı ve eğitmeni, fitoterapist, yoga terapisti. Bu aralar, sağlıklı ve dengeli yaşam rehberliğinin ve öncülük ettiği detoks kamplarının yanı sıra onu çok heyecanlandıran bir yenilik var hayatında. "Advayta Yoga Bomonti kapsamında bir wellness bölümü yaratıyoruz. Ayurveda, holistik beslenme, vücut terapileri ve masaj gibi farklı holistik tedaviler konusunda uzman birçok terapistin bir araya geleceği bir platform bu. Yeliz Altınışık'ın kuruculuğunda, kapılar Eylül ayında açılacak. Bin metrekaare üzerine kurulu, İstanbul'un en büyük yoga merkezi olacak ama çok daha fazlasını sunacak mekan. Yeliz'le beraber NoBo (not just a bowl) adlı bir restoran açıyoruz, bitki bazlı Ayurvedik kaseler servis edeceğiz. Nasıl ki bomontiada, şehrin müzik ve eğlence merkezine dönüştüyse, Advayta Bomonti'nin de İstanbul'un wellness merkezine dönüşeceğine inanıyorum."

İstanbul'da, holistik tedavilere ve yaklaşımlara olan ilginin son birkaç yılda çok arttığını söylüyor Ulli. "Kaotik bir şehir İstanbul. Çok kalabalık, trafik yoğun, yeşil alandan yoksun. İnsanların stresten arınmaya, zihinlerini boşaltmaya, ruhlarını doyurmaya ihtiyaçları var." Vakti olduğunda Burgazada'ya kaçıp açık alanda, biraz ağaca biraz suya dönük bir noktada meditasyon yapıyor. Vakit darlığında "sabahın erken saatlerinde Moda veya Caddebostan sahili de mükemmel" diyor. Mahallesine çok düşkün. Sabahları bakkalıyla selamlaşmayı, Naan kafede oturup Moda caddesinden geçenlere bakmayı, iyot kokusuna, Kurukahveci Mehmet Efendi'den

MODALI MARTI...

yayılan kahve aromasına yakın olmayı, oturduğu yerden martıların sesini, vapurun düdüğünü, ezanı duymayı seviyor. Önümüzün sonbahar... Ulli'nin burnunda şimdiden kavrulmuş leblebinin, Çiya'nın zahter çayının, kestane kebabının kokusu var. Hafta içi sabah sessizliğinde, Çemberlitaş hanımında sıcak taşların üzerine yatıp zamanda yolculuğa çıkacak yine. Gerçi eve dönüş yolunda trafige takılır belki... Ya o gün görülecek resmi işi varsa, bürokrasi tahammülünü zorlarsa... Ama birileri çıkıp "hallederiz abla" da der ya, İstanbul işte. Bu gülü seveni, kanatmıyor diken. "Bana büyüyebilme, bugün olduğum kişi olabilmek için yer açtım sen İstanbul; daha cesur, daha akıllı, daha yumuşak, daha tatlı. Senden önce başka sevdalarım da oldu ama sana kimse yaklaşmadı."

ulli-ayurveda.com

Moda koordinatörü: Eda Ceyhan
Çekim asistanları: Elif Seval Yürüten, Derin Bayraktar, Serra Gülmez

ADI BİLE İSTANBULA BENZEYEN . 110 YILLIK YENİ MODA ECZANESİ

olduğu küçük kafelere ve tabii ki Boğaz'a... Zaman zaman rekabetçi ve agresif olabilen New York'a kıyasla İstanbul rahattı, insanlarıysa sıcakkanlı, esprili, iletişime açıktı." 2010 yılında, eşiyile birlikte Amerika'da Ayurveda ve

Beni nasıl içtenlikle karşıladıklarını, desteklerini asla unutmayacağım." 2014 yılında eşinden ayrıldıktan sonra öncesinde yaşadığı Amerika'ya, doğduğu Almanya'ya dönmeyi aklından bile geçirmemiş Ulli Allmendinger. Yedi